

Kestävä käsityö elämään

Taina Saha, Dafecor

Uutta näkökulmaa keramiikan perinteeseen muotokielellä:

Linum kahvikuppi

Muotoilija Nathalie Labdenmäki

Kuva Nathalie Labdenmäki

www.nathalielabdenmaki.fi/

Kestävä käsityö kanavoituu arkiseen elämään entistä tiedostavampana kulttuuri- ja elinkeinotoimintana, joka luo kestävää perustaa koskettavalle, kauniille, kommunikoivalle ja kannattavalle tulevaisuudelle.

Kestävä käsityö koskettaa. Käsityö on silta eri aikakausien, kulttuurien ja ihmisten välillä. Käsityö on tekijälleen väylä omaan sisimpään, josta kumpuaa luovuus ja persoonallinen ilmaisutapa. Yksilöllinen ilmaisutyyli näkyy tavassa tehdä, toimia ja luoda tuotteelle muoto.

Käsityöammattilaisen tekemiin tuotteisiin tai tuottamiin palveluihin liittyy merkityssisältöjä, jotka ovat tärkeitä tuotteen hankintapäätöksissä.

Kestävä käsityö liittyy yksilön osaksi yhteisöä ja kulttuurihistoriallista perintöä hyödyntäen eri tekniikoita, materiaaleja, taito-tietoa ja tarinoita. Käsityöammattilaisen tekemiin tuotteisiin tai tuottamiin palveluihin liittyy merkityssisältöjä, jotka ovat tärkeitä tuotteen hankintapäätöksissä. Käsityönä valmistetulla tuotteella kuvataankin usein olevan sielu. Kestävää käsityötä voidaan tarkastella kuuden näkökulman avulla ja samalla hahmottaa millainen tuotteen tai palvelun sielunnäkymä todellisuudessa on. Näkökulmien avulla käsityöyrittäjä voi löytää omasta tutusta maailmastaan joitakin uusia aineksia tuotteittensa markkinointiin ja myyntiin sekä

tuotekehityksen tueksi.

Kestävän käsityön avulla pyritään tunnistamaan niitä keinoja, joiden avulla oppiminen, oivaltaminen ja käsityötaitojen edistäminen voidaan toteuttaa yksilöä tai yhteisöä koskettavalla tavalla – tuntien oma toiminta merkityksellisenä.

Kestäviä suhteita ja kannattavaa toimintaa

Käsin tehtyyn tuotteeseen syntyy tekijälleen suhde. Joskus tuo suhde on niin likeinen, että tuotteesta on vaikea erotella niitä sisältöjä, jotka tekevät siitä ilmaisuvoimaisen, tunteita herättävän tai muista vastaavista tuotteista erottuvan. Itse tehtyyn tuotteeseen kiinnytään siinä määrin, että sitä ei haluta heittää pois, vaan säilyttää läpi elämän ja mahdollisesti myös tuleville sukupolville. Tällöin tuote kertoo myös tekijästään ja omistajastaan omaa tarinaansa.

Elinkeinona käsityötä harjoittavalle yrittäjälle säilyttävä lähtökohta saattaa olla kohtalokas. Yrittäjälle ja harrastajalle kannattavuus tarkoittavat eri asioita. Käsityöyrittäjän on oltava harrastajaa kriittisempi myös kestävyuden arvioimisessa. Siksi on yllättävää, että moni kädentaitojen ammattilainen tuntee omia tuotteitaan, niiden syntyprosessia ja elinkaarta vain pintapuolisesti. Kauneuden käsittekin typistetään koskemaan usein vain tuotteen ulkomuotoa, kun tarkastelu tulisi ulottaa tuotteen tai palvelun koko elinkaaren arvioimiseen.

Arvelusta aitoon analyysiin

Käsityöalan yrittäjät ovat usein sitä mieltä, että heidän tekemisensä on vakaalla perustalla, koska itse tekeminen vie vain vähän energiaa ja tuotteissa useimmiten käytetyt luonnonmateriaalit uusiutuvat. Valitettavasti vain harva on aidosti selvittänyt tuotteiden tai palveluiden ympäristövaikutuksia ja näin oletettu tieto onkin arvailua. Uniikkien tuotteiden ja omaperäisten ideoiden vieminen tuotteiksi saattaa osoittautua mittavaksi ja aikaa vieväksi prosessiksi, jossa niin hermoa, kukkaroa kuin ympäristönkin kestävyyttä koetellaan. Pahinta on, jos vaivannäkö ja tuote eivät tavoita ja kosketa haluttua kohdeyleisöä ja asiakasta. Työn ilo ei jaksakaan kantaa huomiseen, jos ponnistelut eivät tuo leipää pöytään. Kestävä käsityö ei ole vain ekologista puuhastelua, vaan rehellistä analyysiä siitä ovatko tuotteet ja palvelut kestäviä, kauniita, koskettavia, kannattavia ja onko niiden olemassaolo perusteltua ja herättävätkö ne aitoa uteliaisuutta asiakkaissa ja halua osallistua tiiviimmin mukaan käsityökulttuurin luoviin prosesseihin.

Uniikkien tuotteiden ja omaperäisten ideoiden vieminen tuotteiksi saattaa osoittautua mittavaksi ja aikaa vieväksi prosessiksi. Pahinta on, jos vaivannäkö ja tuote eivät tavoita ja kosketa haluttua kohdeyleisöä ja asiakasta.

Kulttuurista voimaa ja tiedottamisella lisää elinikää

Oletko tullut pohtineeksi miksi käytät nykyisiä materiaaleja, työvälineitä ja miten tapasi tehdä on syntynyt? Käsin tekemisen taustalla on ehkä halu luoda jotain aitoa, uniikkia ja pysyvää - jättää jälki itsestä myös tuleville sukupolville? Käsityöalan yrittäjä edustaa jopa tahtomattaan esinekulttuuria, joka kertoo tästä ajasta, ihmisistä ja arvostuksista. Siksi ei ole itsestään selvää, millaista taitoa ja osaamista vaalitaan ja mitä arvovalintoja toimintatavat edistävät.

*Tuotteissa ovat Korpilahden lähialueen puut hyötykäytössä. Kahden osaajan yhteistyöstä syntyy uniikkeja tarinoita. Rasiat – käsin koskettaminen ja materiaalin tuntu muuttuu yksilöllisiksi kertomuksiksi uniikin sisällön myötä. Ulla Huttunen ja Arto Salminen, Emalipuu
Kuva Ulla Huttunen
www.emalipuu.fi*

Tuotteen tarinaan, historiaan tai tekijään liittyvien herkkupalojen avulla asiakkaan olisi helpompi sitoutua hankkimaan tuote tai palvelu sekä säilyttämään ja huoltamaan tuotetta niin, että se kestäisi suunnitellussa käyttötarkoituksessa mahdollisimman pitkään.

Kuluttajat ovat entistä tietoisempia omista vaikutusmahdollisuuksistaan ja kyvystään äänestää jaloillaan eettisesti ja ekologisesti kestävämpien tuotteiden puolesta. Tämä lisää myös käsityöläisille paineita hahmottaa tuotteiden koko elinkaaren aikaisia vaikutuksia ja tiedottaa niistä avoimesti. Tuotteisiin tulisi liittää riittävä informaatio materiaaleista, käytöstä, huollosta ja hävittämisestä. Useat myymälöissäkään myydyt tuotteet eivät kerro edes pakollisia tietoja – saati sitten tuotteen tarinaan, historiaan tai tekijään liittyviä herkkupaloja. Näiden avulla asiakkaan olisi helpompi sitoutua hankkimaan tuote tai palvelu sekä säilyttämään ja huoltamaan tuotetta niin, että se kestäisi suunnitellussa käyttötarkoituksessaan mahdollisimman pitkään.

Kestävyys on kauneutta

Tuotteen kauneutta tulisi tarkastella sen koko elinkaaren aikana. Tällöin kauneuden arvioiminen ei kosketa vain tuotteen ulkomuotoa, sommitte-
lua, väritystä tai muutoin aistinvaraisesti hahmotettua kokonaisuutta. Kestävä kauneus tarkoittaa myös valintoja, jolloin heikommassa asemassa olevaa ei hyväksikäytetä tai luonnonvaroja tuhlailla. Kauneus on valintoja, joiden avulla tehdään työtä paremman huomisen puolesta.

Kestävän käsityön periaatteiden mukaisesti käsityön tulisi edistää hyvää elämää. Kaunis tuote ei ole hetken oikku, vaan esine, asia, tapahtuma tai ilmiö, johon ihminen on valmis sitoutumaan ja liittämään sen osaksi elämäänsä ja jopa säilyttämään sen edelleen seuraaville sukupolville. Tuote tai palvelu on kestävä silloin kun se toimii suunnitellussa käyttötarkoituksessaan mahdollisimman pitkään ja on tämän jälkeen osin tai kokonaan kierrätettävissä. Kestävä käsityötuote tai palvelu on toteutettu myös siten, että siinä hyödynnetään mahdollisimman vähän luonnonvaroja; materiaali- ja energiapanoksia. Vähemmällä panoksilla saadaan enemmän aikaa.

Kommunikoimalla sitoutuneempia ja onnellisempia asiakkaita

Käsityötuotteesta saatetaan tokaista helposti, että se puhukoon itse puolestaan. Tähän ilmaisuun voi kuitenkin tyssätä monen hyvän tuotteen matka jo alkutaipaleella. Viestinnässä ei kannata jättää sattuman varaan mitään etenkin silloin kun kyse on elinkeinosta ja leipä riippuvainen myydyistä tuotteista tai palveluista.

Käsityöalan yrittäjän tulisi tarkastella omaa työtään ja tuotteitaan ulkopuolisen silmin ja unohtaa kaikki niihin liittyvät itsestään selvyydet. Vuorovaikutus sisällön, tekijöiden ja tuottajien välillä auttaa luomaan yhteistä ymmärrystä kestävästä käsityöstä ja toisaalta ympäröivästä maailmasta käsityön avulla.

Käsityötuotteen tai palvelun hankinnassa asiakasta viehättää usein tarina tekijästä, tuotteen elinkaaresta tai sen muu uniikki piirre. Käsityö tarjoaa runsaasti keinoja osallistaa ja sitouttaa yksilöitä ja yhteisöjä kestäviin arjen valintoihin ja aitoon tekemisen iloon. Siksi kestävään käsityötuotteeseen tulisi liittää kaikki se tieto, josta asiakas voi hyötyä sen hankkiessaan.

Parhaimmillaan kestävä käsityö auttaa ihmistä ymmärtämään entistä vahvemmin oman osallisuutensa luontoon, kulttuuriin ja erityisesti siihen, miten hän nivoutuu osaksi sukupolvien jatkumoa. Kestävä käsityötuote tai palvelu antaa asiakkaalleen mahdollisuuden luoda valinnallaan maailmasta rahtusen parempi paikka elää, olla ja vaikuttaa.

Tätä tietoa ei kannata pantata, sillä se tuottaa varmasti asiakkaalle myös iloa ja onnellisuutta. Käsityön hyvää tekevää vaikutusta kannattaa hehkuttaa. Liitetään Kestävä käsityö elämään, niin se kantaa meitä yli huomisenkin haasteiden!

Kestävä käsityö tarjoaa mahdollisuuden luoda maailmasta rahtusen parempi paikka elää.

*Ajatonta muotoilua, JAUR kahvikannu
Tekijä: Arctichrome Production Oy, Tornio
Muotoilija Eero Hyrkäs
Kuva Juha Tirkkonen
www.jaur.fi*